

Voor zijn rubriek 'Dorp in de stad' trok Jan van Rompaey deze keer naar de spoedgevallendienst van UZ Leuven. Hij luisterde er, gewapend met zijn recordertje, naar de verhalen van patiënten en hun familieleden.

DORP IN DE STAD

Jan van Rompaey



Spoed: we zijn er voor elkaar

We schrijven de jaren zeventig. Samen met een cameraploeg rij ik met de toenmalige 100-ambulance mee naar een bordeel aan de rand van de stad. Daar ligt een dame van plezier bewusteloos op de grond, in een lege villa. Als enig kledingstuk draagt ze rode laarsjes. Collega's en klanten hebben blijkbaar het pand ijlings verlaten. Op de terugweg naar het ziekenhuis ramt een wagen die de loeiende sirenes negeert, de flank van de ambulance. Maar na een korte inspectie door de verpleegkundige vervolgt de ziekenwagen zijn weg. In de operatiezaal van de spoedgevallendienst probeert men nog een reanimatie. Tevergeefs. Bedrukte gezichten. Het leven gaat verder, denk ik, alleen niet dit keer. De rode laarsjes zie ik nog in een hoekje staan. Sindsdien denk ik aan dat voorval terug telkens als ik op 'spoed' kom.

De sfeer is dezelfde gebleven: eeuwig wisselend, van ontspannen naar vreselijk druk, van koffiedrinkende ambulanciers naar rennende artsen. De stemmen door de luidsprekers ('een internist dringend gevraagd'), de geluiden van de vele toestellen. En tegenwoordig ook de alomtegenwoordige computerschermen. Die waren er toen nog niet. Het is een rustige namiddag. Niets spectaculairs. Het leven zoals het even is. Of was.

Vader gevallen

Liliane staat verslagen naast haar vader (84). Bloeddruk 22. Hij ligt in een box (*afgescheiden kamertje nvdr*) en als de verpleegkundige zijn rug aanraakt, kreunt hij. Maar écht pijn heeft hij niet, zegt hij, het komt van te lang op de grond te liggen. Iemand stuift binnen: Chantal. Een

vriendin kent men in nood. Liliane: "Hij heeft twee heupprothesen en hij kan niet meer op eigen kracht blijven staan. Vanmorgen scharrelde hij met zijn looprekje wat rond in de garage en om de een of andere reden is hij lelijk gevallen, onder het rek terechtgekomen en niet meer recht geraakt. Gelukkig had hij zo'n draadloos alarmtoestel omhangen en had hij de tegenwoordigheid van geest om op de knop te drukken. Ze hebben mij meteen verwittigd. Inmiddels had de buurvrouw hem gevonden. Zij loopt zo nu en dan bij hem binnen – het was alsof ze het had aangevoeld – en toen ze hem nergens zag, is ze hem gaan zoeken. Hij lag er al een uur en was erg verzwakt. Ze rende naar buiten om een auto tegen te houden, maar niemand wilde stoppen." - *Leeft hij alleen?*



Links: Liliane en haar vader (84)

Liliane: (knikt) "We beseffen dat we een risico nemen, maar hij is met geen stokken naar een home te krijgen."

Chantal: "Ik ben met Liliane meegekomen. Vrienden moeten er zijn voor elkaar. We leerden elkaar kennen in een home voor mentaal gehandicapten: we stonden toen allebei in de keuken, Liliane als hulpkok."

Liliane: "We wonen niet ver van elkaar en we waren vandaag samen op stap toen de alarmcentrale belde. Gelukkig waren we met z'n tweeën. Toen ik kwam aangerend, was de ambulance er nog maar pas. Ze hadden een hele tijd naar zijn huis moeten zoeken omdat er een wegomlegging was. Toen ik hem op de grond zag liggen, sloeg de schrik mij om het hart. Hij is al eens gevallen en toen had hij een diepe hoofdwonde. Sindsdien ben ik niet meer gerust. Ja, mijn vader. Hij heeft zijn hele leven hard gewerkt. Hij was arduinbewerker en indertijd stonden die mannen de hele dag met de voeten in het water, eigenlijk mensonwaardig. Het ging beter toen het werk

Manou krijgt haar witte gips

machinaal gebeurde, maar het bleef zwaar. En zie hem daar nu liggen ..."
Ze kijkt vertederd naar de brils.

'Roze plaaster'

Moeder en dochter zitten op ongemakkelijke plastic stoelen tegen de muur van de wachtruimte. Nora (39) en Manou (7, 'Nee', zegt ze, 'bijna 8!') lijken op elkaar als twee druppels water. Manou ondersteunt met haar rechterhand voorzichtig haar linkerelleboog. Deze namiddag, op school, is ze van het klimrek gedonderd. Ze

Op de spoedgevallendienst hebben ze niet graag dat je meteen naar hier komt. We zijn dus eerst naar de huisarts getrokken, ook omdat ik dacht dat de pols maar verzwikt was. Hij heeft ons dan doorverwezen."

We stappen naar een zaaltje, voor het gips. Manou's gezichtje betreft: nu wordt het ernstig. "De radiologen hebben de foto's bekeken", zegt de verpleegkundige. Het uiteinde van de pols is gebroken, de ellepijp is wat gedraaid en verschoven en die hoek is te groot opdat de breuk gewoon

"Als ik een dag niet naar mijn moeder kan, komt de buurvrouw met koffie en gebak. Solidariteit bestaat nog"

houdt zich kranig.

Nora: "Het was vrijdagnamiddag, dan zijn alle kinderen moe en uitgeteld. Misschien heeft ze daardoor te traag gereageerd. Ze hebben hier een radiografie genomen en blijktbaar is er een beentje gebroken. Haar pols moet in een gips."

Manou: "Maar ik wil wel een roze plaaster, mama, fuchsia. Hebben ze hier roze plaaster? Zo een die je in het donker ziet. Cool. Mijn broer (4) heeft zijn been gebroken toen hij nog maar twee was en hij kreeg een onnozel wit gipsverband. Ik wil een roze gipsverband."

Nora: "De school heeft mij niet meteen verwittigd, omdat men dacht dat het nog wel meeviel. De meester dacht dat haar pols verzwikt was.

zou genezen met een gips. We moeten dus eerst een kleine operatie doen. We geven haar nu een voorlopige gips, die ook wat moet beschermen tegen pijn. "Zo'n voorlopige gips is altijd wit", zegt de verpleegkundige voorzichtig. Er zijn geen roze. De ogen vullen zich met tranen.

Nora: "Ja maar, muis, die operatie voel je niet. Geen paniek. Je krijgt een maskertje en je slaapt tot het gedaan is. En we laten papa komen. Die is nu je broertje gaan ophalen."

Manou: "Ik huil niet om die operatie, maar om die witte gips. Wat zullen ze in de klas zeggen?"

Verpleegkundige: "Misschien komt de ingreep er snel aan. Dan mag ze de jongste uren niets gegeten of gedronken hebben. Wanneer heb je nog iets



gegeten?"

Manou: "Er was een kindje jarig en er was een feestje."

Nora: "En wat hebben jullie dan gegeten? Taart? Cake? De druiven die ik meegegeven had?"

Manou: "Puree. Maar dat was vanmiddag. De druiven heb ik niet opgegeten. Maar ik wil wél een roze plaaster."

De (witte) gips wordt nu deskundig aangebracht. Manou vertrekt geen spier. De verpleegkundige neuriet iets.

Nora: "Mama is ook aan een breukje geopereerd toen ze klein was en ze heeft toen het hele ziekenhuis wakker gehouden. Mama was niet zo moedig als jij."

Manou: "Krijg ik nu zo'n masker, zoals op televisie?"

Jef en Mia

Mia (58) ligt op een brits, in de wachtzaal. De jongste veertien jaar heeft ze drie keer kanker gehad en is ze telkens genezen verklaard, maar nu is ze hier met nierproblemen. Ze is hartpatiënt: ook dat nog. Van het ziekenhuis kent ze 'alle kleuren'.

Naast haar zit Jef (76), met een krant. Jef brengt haar altijd met de wagen. Tot nog toe heeft hij dat 816 keer gedaan. Achthonderd zestien keer!

Jef: "Ja, dat hou ik bij, in een boekje. Ik ben postbode met pensioen en ik doe wat klusjes. Zo kwam ik bij haar terecht. En ik dacht: die vrouw is ziek, ik moet iets voor haar doen. Zelf wilde ze niet toegeven dat ze ziek was, maar ik wist het meteen. Haar dementerende moeder, voor wie ze zorgde, was pas gestorven. Ze woonde alleen, had een depressie. Ze wilde niet naar het ziekenhuis, want ze vond dat ze daar als vrouw alleen niet kon binnen komen. Ik zei: ik zal je brengen. En zo ben ik haar beginnen helpen."

Mia: "Ik had geen vrienden meer. Die zijn op die veertien jaar één voor één weggebleven. Ik kreeg lymfklierkanker en het was alsof de mensen mij uit de weg gingen. In het begin geloofde ik niet dat ik kanker had: ik was nooit naar een dokter geweest. Ik wilde mijn moeder niet alleen laten en ik werkte zo graag in de MS-kliniek in Melsbroek. Mijn werk was mijn leven. Maar ik moest chemo en bestralingen krijgen – het hield niet op. Ik heb mijn werk moeten opgeven."

Jef: "Weet je wat het is? Onze maatschappij is ingesteld op professionele

hulp, op dat gebied kwam Mia niks tekort, maar ze had geen vrienden meer. Kijk, dat heb ik ingevuld. Ik heb als postbode ongeloflijk veel mensen gekend en ook geholpen, en ik heb daar ook behoefte aan. Maar vandaag zit ik hier al enkele uren, naast haar op een stoel. Ze weten nog niet of ze moet blijven. Maar als ze naar huis mag, dan moet ik er zijn, want andere vrienden zijn er niet."

Mia: "Natuurlijk komt mijn familie wel eens langs. Ze zitten dan wat bij mij, brengen een gebakje mee, maar niemand die vraagt: 'Kan ik iets voor je doen?' Zitten is niet hetzelfde als doen. Jef doet tenminste iets."

Jef: "Tot twee jaar geleden ging ze zo nu en dan met vrienden eten, maar iemand moest haar nadien naar huis brengen, want ze was vlug moe. Ik heb als postbode veel bejaarde mensen gekend. Oud zijn is blijkbaar ook een ziekte. Ik zag hoe eenzaam sommigen waren, vaak was ik de enige met wie ze op een hele dag een paar woorden wisselden. Bejaarden mogen niet klagen, want dan komt

"Mia wilde niet naar het ziekenhuis, want ze vond dat ze daar als vrouw alleen niet kon binnen komen. Nu ga ik met haar mee"

er niemand meer. Bij mij mochten ze hun beklag doen, ik luisterde en hing de vrolijke Frans uit. En ik werd er nog voor betaald ook! Ik was een gelukkig mens. Dat ben ik nog.

Op zaterdag ga ik bij Mia schoonmaken en strijken. Mijn vrouw is dan naar de markt, ik heb op dat moment tijd. Maar ik zeg dan niet: 'Ik ga bij haar opruimen'. Ik zeg: 'Ik ga haar een plezier doen'. Begrijp je de nuance? En iemand een plezier doen, daar word ik dan weer gelukkig van. Is dat niet fantastisch? En zo zegt Mia: jij bent mijn enige échte vriend. Zeg dat nog eens, denk ik dan." (*begint zachtjes te huilen*)

- *En eigenlijk doe je dat allemaal belangeloos. Wat krijg je dan terug?*

Jef: "Dat valt niet uit te leggen. Vriendschap. Mensen met centen willen ook alsmaar méér centen, voor alles en nog wat. Ik heb geen geld, enfin, bijna geen geld, en toch wil ik niet betaald worden. Ik zou ongelukkig worden als ik hier geld voor kreeg. Ik hoef geen vriendschap te

kopen, ik krijg vriendschap cadeau. Kijk, ik mis een duim, acht maanden geleden gebeurd, een zware balk. Maar ik zeur daar niet over, ik denk dan maar dat ik nog een andere duim heb. Soms ga ik zieken bezoeken en dan denk ik: 'Ze hebben het minder goed dan ik, ik ben al oud en op 76 jaar één duim moeten inleveren, dat valt nog mee'. Ik heb geluk in het leven."

Mia: "Hij is een optimist en zelf ben ik ook zo geworden, dankzij hem. Als ze het nu weer hebben over die nieren die slecht functioneren dan denk ik: 'Vooruit, we gaan ervoor gaan'. In de MS kliniek liggen veel patiënten die alleen maar sombere vooruitzichten hebben. Ik heb Jef."

De weg naar Polen

Er zit een man op een stoel tegen de muur, naast één van de boxen. Hij draagt een kamerjas en hij heeft een verband rond zijn hoofd, vanaf één oor lopen buisjes naar beneden. Ziekte van Parkinson. Maar hij hoort hier eigenlijk niet te zitten: hij ligt op

een kamer in het ziekenhuis en komt zijn zoon Ronny opzoeken. Die zit in een box naast zijn vriendin Yolanta. Ze ziet wasbleek en sluit nu en dan de ogen. Ronny maakt haar telkens wakker, want ze mag niet slapen, heeft men hem gezegd. Ze zijn vanuit Begijnendijk gebracht door de huisarts.

Ronny (50) spreekt traag en bedachtzaam): "Haar hemoglobinegehalte is veel te laag. Onderzoeken moeten nu uitwijzen hoe dat komt. Misschien iets met de slokdarm. Ja, ze hebben onze familie niet gespaard. Vader in het ziekenhuis, ik heb zelf twee beroertes achter de rug, mijn rechterbeen en rechterarm willen niet goed mee. En nu Yolanta weer."

- *Wordt een mens daar niet depri van?*

Ronny (gedecideerd): "Maar nee. Je legt je daarbij neer. Het zal zo moeten zijn, denk ik dan, klagen verandert niets. Als ze mijn vrouw maar kunnen helpen. Ze komt uit Polen, ik heb haar twee jaar geleden leren kennen in Antwerpen. Ik werkte aan de haven: een collega was met een

Poolse getrouwd en op zekere dag ben ik met hem meegegaan om haar verjaardag te vieren. Yolanta was daar ook, en van het een kwam het ander."

- *Wat is uw beroep?*

Ronny: "Ik was douanier, maar ik kan niet meer met de computer werken, mijn rechterhand reageert te traag. Vreemd. Ik denk: 'Nu moet ik op een toets drukken' en het duurt seconden voor mijn hand dat ook uitvoert. Ze zeggen wel dat het nog kan verbeteren, maar dat zou minstens vier jaar duren. Ik ben niet stressbestendig meer."

- *Gaan jullie vaak naar Polen?*

Ronny: "Twee keer per jaar. Yolanta komt uit Lublin, in het oosten, een middelgrote, prachtige stad. Haar moeder heeft een huis op een kilometer of zeven van het centrum. Ik heb sinds ik haar ken, gezegd: als ik met pensioen ben, gaan we in Polen wonen. Gedaan met het jachtige leven van hier, rust, geen stress. Daar hebben ze nog échte buurtwinkeltjes, bijvoorbeeld. Groenten kopen we in dat winkeltje, vlees ginder, melk weer ergens anders. Zalig. Een tuintje, wat bloemen. Daar droom ik van. Nee, niet slapen, Yolanta."

Moeder en kind

Moeder ligt op een brits. Ze is buiten bewustzijn, nu en dan zucht ze, wie weet wat er in haar omgaat. Haar dochter staat naast haar, houdt haar rechterhand vast, streelt haar vingers. Moeder is 79, de jaren hebben haar haren zilver gekleurd. Binnengekomen na een epilepsieaanval.

Christiane: 'Vorig jaar is ze blind geworden, nadien heeft ze een hersenbloeding gekregen en toen zijn die epilepsieaanvallen begonnen. Mijn vader ligt ook in het ziekenhuis met bloedarmoede en toen ze van



Christiane en haar moeder (79): "Ze was een prachtmoeder."

morgen met hem belde, kreeg ze die aanval. Dat zal wel de emotie geweest zijn."

- *Woonst ze nog thuis?*

Christiane: "Ja, ik ga alle dagen voor eten zorgen en de was en de plas doen. Je kunt maar moeilijk met haar communiceren. Ze kan niets onthouden en dat praat moeilijk. Ik zie dat niet als een last, al speelt het in mijn leven een grote rol. Tijdens het weekend ben ik daarom haast nooit thuis. Maar mijn man steunt mij daarin, gelukkig. Hij begrijpt het, omdat hij haar ook graag ziet. Hij doet ook veel voor mij."

Ik krijg ook veel terug: ze is me zo dankbaar. Ze zal telkens zeggen: ik heb lekker gegeten. Dat houdt me overeind. Ze is altijd tevreden geweest, daar zouden jonge mensen een voorbeeld aan kunnen nemen. Soms hoor ik van de huishulp hoe ellendig andere bejaarden die niemand hebben, eraan toe zijn. Dan denk ik: 'Het is mijn plicht voor haar te zorgen'. En als ik dan toch eens weg moet, komt de buurvrouw

met koffie en gebak. Solidariteit bestaat nog.

Mijn moeder heeft haar hele leven hard gewerkt. Drie kinderen opgevoed, altijd bezig geweest. En nu ligt ze daar. Ik voel me zo hulpeloos, maar wat kan ik doen? Ik moet maar vertrouwen op de artsen. Maar je ziet: ze is rustig. Ze voelt wel mijn hand."

- *Ze betekent veel voor u, denk ik.*

Christiane: "Maar zij was er ook altijd voor ons. Ze was een prachtmoeder. Nee, ik moet zeggen: 'Ze is een prachtmoeder'. Ik heb haar nog, maar het is anders. Ze is nu mijn kind."

Ik denk altijd: ik wil niet dat ze lijdt. Ik zie ook wel dat de aftakeling begonnen is en dat valt me zwaar. Ik zie haar veel te graag om haar pijn te zien lijden. Dat hoeft niet voor mij. Ook dit keer zal het wel weer een stap achteruit zijn.

Ik laat haar hier niet graag achter, en dat zal straks misschien moeten ... Telkens als je hier komt, neem je al een stuk afscheid. De dag van het definitieve afscheid zal komen, maar het ergste zal dan al voorbij zijn." ▀

Voor inlichtingen en afspraken, bel gratis nummer 0800 / 92 646 of op www.seniorenflats.be

Serviceflats waar
het zorgeloos leven is

Zelfstandig wonen in een omgeving die aangepast is aan specifieke behoeften van senioren

Nieuwe

Residentie
De Druivelaar
3090 Overijse

Residentie
Prinses Paola
1180 Ukkel

Residentie
Green Garden
1140 Evere

Residentie
Josephine
1140 Schaarbeek



Senior & Flats
Serviceresidenties voor een leven in alle rust